

MONITOR CHIŃSKI

CZERWIEC 2017

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

CZERWIEC 2017

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

1-2 czerwca: szczyt UE-Chiny w Brukseli. Chociaż po wycofaniu się Stanów Zjednoczonych z paryskich porozumień klimatycznych Europa i Chiny znalazły się w awangardzie walki z globalnym ociepleniem to strony nie zdołały wystosować wspólnego komunikatu po zakończeniu spotkania. Rozbieżności dotyczą przede wszystkim polityki handlowej, w tym starania Chin o przyznanie przez UE statusu gospodarki handlowej. Przed wizytą w Brukseli Li Keqiang odwiedził Berlin gdzie wziął udział w dorocznym spotkaniu premierów Chin i Niemiec. Strona niemiecka stara się negocjować regulacje dotyczące eksportu samochodów do Chin, które zgodnie z deklaracją Xi Jinpinga mają zostać wprowadzone od przyszłego roku. Proponowane przepisy przewidują, że 8% aut sprzedawanych na rynku chińskim będzie musiało być napędzane silnikami elektrycznymi. Dla niemieckich producentów samochodowych będzie to oznaczać straty w sprzedaży.

2 czerwca: Chiny numerem jeden na rynku pływających paneli fotowoltaicznych. Największa tego typu instalacja na świecie została uruchomiona w Huainan (prowincja Anhui). Symboliczny, w kontekście chińskich dążeń do przechodzenia na energię odnawialną, jest fakt, że pływająca elektrownia o mocy 40 MW zdolna zasilić w energię elektryczną małe miasto (15 tys. domów), powstała na powierzchni zalanego terenu byłej kopalni węgla. Dla takich państw jak Chin czy Japonia, oprócz produkcji ekologicznej energii, istotną zaletą wynikającą z instalowania farm na powierzchni wody jest oszczędność powierzchni cennych gruntów.

6 czerwca: spotkanie Xi Jinpinga z gubernatorem stanu Kalifornia Jerrym Brownem. Amerykański polityk wziął udział w forum poświęconemu energii odnawialnej i rozmawiał z chińskim przywódcą, który zachęcał Browna aby stan Kalifornia *odgrywał większą rolę w promowaniu współpracy między Chinami i Stanami Zjednoczonymi* (zob. komentarz).

KALIFORNIA ZACIEŚNIA WSPÓŁPRACĘ Z CHINAMI

Po wycofaniu się Stanów Zjednoczonych z paryskich porozumień klimatycznych, władze Kalifornii przejęły inicjatywę reprezentowania USA w kontaktach z rządem w Pekinie w walce ze zmianami klimatycznymi. Polityka amerykańskiego stanu odbywa się z pominięciem, a nawet wbrew stanowisku administracji w Białym Domu.

7 czerwca: Korea Południowa wstrzymuje rozmieszczenie amerykańskiego systemu przeciwrakietowego THAAD na swoim terytorium. Decyzja dotyczy rozmieszczenia czterech wyrzutni, dwie zainstalowano już wcześniej. To oznaka odwilży w relacjach między Pekinem i Seulem, który pod rządami nowego prezydenta Moona objął koncyliacyjny kurs w polityce zagranicznej. W połowie czerwca Moon zaproponował włączenie całego Półwyspu Koreańskiego w strategię „Pasa i Szlaku” oraz plany inwestycyjne AIIB, w tym m.in. w budowę linii kolejowej Gyeon-gui, która połączyłaby obie Koree.

8-9 czerwca: szczyt Szanghajskiej Organizacji Współpracy w Astanie. W poczet nowych członków SOW zostały przyjęte rywalizujące ze sobą Indie i Pakistan. To pierwsze rozszerzenie organizacji od jej ustanowienia w 2001 r. Przy okazji szczytu w stolicy Kazachstanu, odbyło się spotkanie Xi Jinpinga z Władimirem Putinem. W rozmowie z prezydentem Rosji, przewodniczący Xi podkreślił znaczenie strategicznej współpracy między Pekinem i Moskwą, które w obliczu niestabilnej sytuacji międzynarodowej powinny się wzajemnie wspierać w obronie „rdzennych interesów” (*hexin liyi*) i dążyć do większej konwergencji między chińskim projektem „Pasa i Szlaku” i promowaną przez Rosję Euroazjatycką Unią Gospodarczą. Chociaż sugestie przewodniczącego ChRL nie były zbyt precyzyjne to można przypuszczać, że odwołując się do żywotnych kwestii dla obu państw miał na myśli kontrolę nad sytuacją wewnętrzną (przeciwdziałanie ruchom odśrodkowym), zabezpieczenie integralności terytorialnej zarówno na terytorium kontrolowanym de iure, jak, i obszarami, które oba państwa postrzegają jako tradycyjne strefy wpływów lub „bliską zagranicę”.

18 czerwca: Grecja blokuje oświadczenie UE na forum ONZ krytykującą sytuację praw człowieka w Chinach. Promująca wolność słowa i nawołująca do zniesienia kary śmierci na świecie UE nie zdołała przedłożyć oświadczenia w tej sprawie ze względu na brak jedności wszystkich 28 członków. To sytuacja bezprecedensowa dla Wspólnoty Europejskiej dla której promocja praw człowieka jest jednym z filarów wewnętrznej spójności i deklarowanej tożsamości. Relacje grecko-chińskie są natomiast obecnie najlepsze w historii.

26 czerwca: Chiny otworzą pięć pilotażowych stref „zielonych finansów”. Strefy, których celem jest promocja przyjaznych środowisku technologii w przemyśle powstaną w Guangdong, Zhejiangu, Guizhou, Jiangxi oraz Xinjiangu. Instytucje finansowe działające w strefach otrzymają preferencyjne warunki w zamian za dostarczanie kredytów i nowych mechanizmów finansowania dla zielonych technologii (m.in. handel uprawnieniami do emisji). Uprzemysłowiony Guangdong skupi się na wspieraniu oszczędności energii i redukcji emisji gazów, rolnicze Guizhou na finansowaniu utylizacji odpadów rolnych, a Xinjiang na pozyskiwaniu funduszy z regionalnych instytucji zagranicznych. Szacuje się, że aby sprostać zobowiązaniom śro-

dowiskowym, Chiny potrzebują „zielonych inwestycji” o wartości 3-4 bln RMB (1,65 - 2,2 bln PLN) rocznie w ciągu najbliższych pięciu lat. To w przybliżeniu równowartość polskiego PKB (1,85 bln PLN).

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

6 czerwca: Polska wstrzymuje inwestycje w Sino-CEE Fund. Jak podaje „PB”, pod znakiem zapytania stała polska inwestycja w fundusz założony przez ICBC, który miał docelowo osiągnąć wartość 10 mld EUR, w tym 1 mld ze środków zgromadzonych przez z rządy EŚW. Reprezentujący Polskę Bank Gospodarstwa Krajowego zapowiadał wkład 300 mln EUR, w zamian strona chińska miała zainwestować nad Wisłą 1 mld EUR. Jednak Polska wstrzymała na razie inwestycję, domagając się większej kontroli nad wydatkami i otwarcia przedstawicielstwa funduszu w Warszawie; na razie jedyny europejski oddział funduszu znajduje się w Monachium. Obecnie trwają również negocjacje dotyczące współpracy i inwestycji między Poczta Polska i Poczta Chińska oraz KHGM i Minmetals. Polski rząd liczy zwłaszcza na chińskie inwestycje infrastrukturalne, takie jak Centralny Port Komunikacyjny, jednak przy zachowaniu większościowych udziałów po stronie polskiej.

9 czerwca: otwarcie fabryki Yanfeng Automotive Interiors w Planá nad Lužnicí (kraj południowoczeski). Plany firmy specjalizującej się w produkcji desek rozdzielczych i elementów wyposażenia wnętrza samochodów, przewidują zatrudnienie w nowym zakładzie 300 osób do 2018 r. Yanfeng posiada również fabrykę w mieście Žatec oraz przedstawicielstwa w słowackim Trenczynie (centrum technologiczne), Bratysławie (centrum biznesowe) i Namiestowie (zakład produkcyjny) oraz fabrykę w węgierskim Pápa.

16 czerwca: pierwszy pociąg towarowy z Changsha dociera do Budapesztu. Przejazd liczącą ponad 10 tys. kilometrów trasą zajął blisko 20 dni. W inauguracyjnym składzie, który przejechał przez Rosję i Ukrainę, znalazło się 41 kontenerów wypełnionych elektroniką, obuwiem i odzieżą, światłowodami i częściami zamiennymi. Zdaniem Zhou Xinjiana, radcy handlowego w ambasadzie ChRL na Węgrzech, w ubiegłym roku wartość handlu pomiędzy oboma krajami przekroczyła 9 mld USD, a w tym roku wyniesie o miliard więcej. Na razie pociąg będzie odbywał jeden kurs w tygodniu, w jedną stronę.

20 czerwca: węgiersko-chińska współpraca w dziedzinie ochrony zdrowia. Porozumienie w tej sprawie podpisano przy okazji wizyty chińskiej wicepremier Liu Yandong i ministra zdrowia Li Bina na Trzecim Forum Ministrów Zdrowia Chin i EŚW w Budapeszcie. Strona węgierska liczy również na współpracę z Chinami w zakresie produkcji leków i sprzętu medycznego oraz genetyce i biotechnologii.

21 czerwca: Chiny ofiarowały dostawę sprzętu wojskowego dla Serbii. Przekazanie uzbrojenia o wartości 1 mln USD odbyło się w obecności serbskiego ministra obrony Zorana Djordjevica i chińskiego ambasadora w Serbii Li Manchanga. Choć wartość sprzętu nie jest wysoka, to w kontekście nastrojów panujących wśród serbskiej młodzieży symbolika gestu jest godna uwagi. Według wyników ankiety nt. [polityki zagranicznej Serbii](#), przeprowadzonej na Uniwersytecie w Belgradzie, 88% studentów stołecznej uczelni jest przeciwna przystąpieniu Serbii do NATO, blisko 40% przeciwna akcesji do UE, a połowa jest zdania, że Serbia nigdy nie zostanie państwem członkowskim UE.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

31 maja – 10 czerwca: firmy z Chengdu Hi-Tech Development Zone na europejskim roadshow. Na trasie objazdu znalazły się m.in. Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Rosja, Hiszpania, Belgia, Czechy i Polska. Od pięciu lat współpraca z europejskimi partnerami jest wspomagana przez organizowane przez CHTD prezentacje, seminaria i wizyty studyjne, w których łącznie wzięło 180 firm z CHTD i 760 europejskich przedsiębiorstw. Strefa poszukuje partnerów głównie w takich dziedzinach jak innowacje, ICT, biofarmaceutyka, energia odnawialna, ochrona środowiska, awiacja oraz smart city. Strefa CHTD została powołana w 1988 r., stanowiąc jedną z pierwszych stref przemysłu wysokich technologii szczebla państwowego w Chinach. Obecnie zajmuje 3 miejsce wśród wszystkich stref tego typu w całym Chinach.

4 czerwca: ustanowienie współpracy partnerskiej pomiędzy stanem Kalifornia i prowincją Syczuan. W oficjalnej ceremonii wziął udział gubernator Jerry Brown, który w Chengdu spotkał się z sekretarzem syczuańskiego komitetu KPCh Wang Dongmingiem, podkreślił znaczenie współdziałania na poziomie lokalnym: *obserwując wiele problemów na świecie, ogrom napięć i zamętu, widzimy rosnące znaczenie takich partnerstw jakie budujemy.* W 2015 r. Kalifornia wraz z Badenią-Wirtembergią oraz Syczuanem i Jiangsu utworzyły Under2 Coaliton, której członkowie skupiają obecnie w swoim zasięgu 16% światowej populacji i 39% globalnego PKB. Podczas czerwcowej wizyty w Chengdu i Nankinie amerykański polityk eksponował korzyści, które jego stan czerpie z partnerstwa z Chinami w dziedzinie produkcji czystej energii. Kalifornia przy pomocy chińskich firm i chińskiego rządu zamierza rozwijać produkcję akumulatorów i samochodów elektrycznych oraz wprowadzić na swoje drogi od 4 do 5 milionów pojazdów elektrycznych do 2030 r. Drugą ważną deklaracją ze strony Browna jest chęć zaangażowania chińskich firm w budowę kolei dużych prędkości między San Francisco i Los Angeles – pomysł, który na szczeblu centralnym w Waszyngtonie nie wzbudzał do tej pory entuzjazmu.

13 czerwca: uruchomienie połączenia lotniczego Chengdu-Auckland. To pierwsze połączenie między Syczuanem i Nową Zelandią i trzecie między Chengdu i Oceanią. Trasę obsługuje linia Sichuan Airlines.

30 czerwca: w tym roku z Syczuanu do Europy wyruszy 1000 pociągów towarowych. To liczba dwukrotnie wyższa niż w 2016 r. (powyżej 400). Połączenia z Chengdu do Europy obsługują trzy główne nitki: północna (przez Moskwę), środkowa (przez Łódź) i południowa (przez Stambuł).

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

5 czerwca: Shenzhen pierwszym chińskim miastem, które wprowadziło kary za niesortowanie śmieci. Taryfikator mandatów waha się od 50 RMB dla osób fizycznych do nawet 5000 RMB dla firm. Shenzhen objęte jest rządowym planem zakładającym recykling przynajmniej 35% śmieci w 46 największych chińskich miastach do 2020 r.

6-7 czerwca: delegacja prowincji Guangdong z wizytą w Izraelu. Delegacja pod przewodnictwem sekretarza prowincji Hu Chunhua wzięła udział w Guangdong-Israel Economic and Trade Cooperation Meeting w Tel Awiwie. W stolicy Izraela strony zawarły 21 umów o wartości 1,47 mld USD, głównie w zakresie nowych technologii i handlu. Hu spotkał się również z premierem Benjaminem Netanyahu, którego zapewniał o gotowości do wypełniania porozumień zawartych pomiędzy przywódcami obu państw w czasie marcowej wizyty izraelskiego polityka w Chinach.

8-11 czerwca: Hu Chunhua z wizytą w Irlandii. Szef KPCh w Guangdongzie spotkał się z premierem Endą Kennym, w rozmowie z którym podkreślił gotowość do wypełniania zobowiązań pomiędzy oboma państwami, zarówno na poziomie centralnym, jak i szczeblu lokalnym. Hu wziął również udział w „okrągłym stole” w którym uczestniczyło 120 przedsiębiorców z Guangdongu i Irlandii na temat współpracy w dziedzinie innowacji i gospodarki niskoemisyjnej.

11-14 czerwca: Hu Chunhua z wizytą w Wielkiej Brytanii. Wymieniany jako potencjalny następca Xi Jinpinga szef KPCh w Guangdongzie, spotkał się m.in. z księżniczką Anną, kanclerzem skarbu w rządzie Theresy May Philipem Hammondem oraz władzami lokalnymi w Londynie, Birmingham i Szkocji. W czasie spotkań Hu podkreślał znaczenie relacji wzajemnych między Guangdongem i Wielką Brytanią oraz wyraził nadzieję na zwiększenie dwustronnej wymiany handlowej i inwestycji oraz rozwój współpracy naukowej, technologicznej, finansowej i edukacyjnej. Delegacja z Guangdongu odwiedziła m.in. University of Edinburgh, University of Warwick, fabrykę silników samolotowych Rolls-Royce oraz przedstawicielstwa chińskich

firm w Wielkiej Brytanii: HSBC, Huawei oraz China Guangdong Nuclear Industry Cooperation. Sekretarz Hu wziął również udział w China (Guangdong) - UK Economic and Trade Conference, w czasie której zawarto 26 umów na realizację projektów o wartości 1,831 mld USD.

17 czerwca: kantońskie lotnisko Baiyun coraz bliżej Hongkongu pod względem liczby odprawionych pasażerów. W ciągu minionej dekady wolumen pasażerów w Kantonie wzrósł o 120%, natomiast w Hongkongu o 60%. Baiyun to obecnie piętnasty największy port lotniczy pod tym względem na świecie. Natomiast na borykającym się z brakiem przestrzeni lotniskiem w Hongkongu (ósme na świecie) rośnie średni czas opóźnień odlotów, który z 20 minut w 2015 r. wzrośnie do aż 1,5 godziny w 2020 r. Szacuje się, że jeśli dynamika wzrostu liczby pasażerów utrzyma się kantońskie lotnisko zdystansuje Pachnący Port w ciągu kilku lat.

17-21 czerwca: Guangzhou gospodarzem pierwszych BRICS Games. W zawodach wzięło udział 300 sportowców z pięciu krajów: Brazylii, Rosji, Indii, Chin i RPA, którzy rywalizowali w trzech dyscyplinach: koszykówce męskiej, siatkówce żeńskiej i wushu.

KOMENTARZ

1.W kontekście aktywności Chin w Europie szczególną uwagę zwraca decyzja lewicowego rządu Alexisa Tsiprasa o obstrukcji unijnego oświadczenia, bezpośrednio związana z chińskimi inwestycjami, które od kilku lat napływają do pogrążonej w zadłużeniu Grecji. Dwa dni po zablokowaniu unijnego oświadczenia, największy chiński dostawca energii elektrycznej State Grid Corporation of China (*Zhongguo Dianwang*) nabył za 320 mln euro 24% udziałów w greckim (państwowym) dystrybutorze energii elektrycznej ADMIE, którego (wymuszona) prywatyzacja jest częścią greckiego planu oszczędnościowego. Strona grecka ma nadzieję, że State Grid za inwestuje w ADMIE nawet 2 mld euro w ciągu najbliższej dekady, w tym m.in. w projekt położenia podmorskiej linii energetycznej między Grecją kontynentalną i Kretą. To druga duża transakcja chińska pod Akropolem w ciągu ostatnich 12 miesięcy, której okoliczności zawarcia wskazują na instrumentalność chińskich inwestycji. W lipcu 2016 r. Grecja (razem z Chorwacją i Węgrami) zablokowała przedstawienie przez UE wspólnego stanowiska wobec niekorzystnego dla ChRL werdyktu trybunału arbitrażowego w Hadze w sprawie spornych wysp na Morzu Południowochińskim. Wyłamanie się Grecji było podyktowane sprzedażą chińskiemu COSCO 67% udziałów w największym greckim porcie – Pireusie, którą parlament w Atenach zaakceptował zaledwie dwa tygodnie przed lipcową decyzją Trybunału w Hadze. Postawa – zmagającego się z kryzysem gospodarczym i ograniczeniami

budżetowymi – rządu w Atenach w czasie unijnych głosowań nad kwestiami mogącymi zaszkodzić międzynarodowemu wizerunkowi Pekinu, pokazuje siłę politycznego oddziaływania chińskich inwestycji w Unii Europejskiej, zwłaszcza na obszarach peryferyjnych względem jej politycznego i gospodarczego rdzenia.

2. Po zdumiewającej decyzji Donald Trumpa o wycofaniu Stanów Zjednoczonych z paryskich porozumień klimatycznych z 2015 r., na rolę lidera w tym względzie wyrastają Chiny. Pekin przejął inicjatywę, przekierowując kanał współpracy politycznej z poziomu rządu federalnego w Waszyngtonie na szczebel administracji stanowej jako podmiotu właściwego do współdziałania z Państwem Środka w walce z globalnym ociepleniem. Według informacji chińskiego MSZ gubernator Brown na spotkaniu z Xi Jinpingiem nie mówił o relacjach amerykańsko-chińskich, ale o stanie Kalifornia, który szanuje „tradycyjną przyjaźń z Chinami”, będąc od lat oddanym sprawie aktywnego dialogu i współpracy z chińskimi rządami lokalnymi. Brown komplementował również osobno Xi Jinpinga, wyrażając głębokie uznanie dla jego wystąpienia w czasie tegorocznego Światowego Forum Ekonomicznego w Davos. Warto przypomnieć, że szwajcarskie przemówienie chińskiego przywódcy zawierało mnóstwo, jakkolwiek umiejętnie ubranych w metaforyczny język, uwag pod adresem Donalda Trumpa i jego protekcjonistycznej polityki.

Takie rozłożenie akcentów sugeruje zwiększenie roli i rangi współpracy subnarodowej, dzięki której podmioty polityczne mogą omijać szczebel centralny w prowadzeniu polityki nie tylko z innymi regionami zagranicznymi, ale również z najwyższym szczeblem decyzyjnym konkurencyjnego mocarstwa. W tym przypadku władze Kalifornii przejęły inicjatywę reprezentowania Stanów Zjednoczonych w kontaktach z rządem w Pekinie w dziedzinie produkcji energii odnawialnej i walki z zmianami klimatycznymi, z pominięciem, a nawet wbrew stanowisku administracji w Białym Domu. To historyczna decyzja, potwierdzająca rosnące znaczenie dyplomacji lokalnej w stosunkach międzynarodowych.

3. Czerwiec był miesiącem wzmożonej aktywności w polityce zagranicznej

Guangdongu. Wskazywany jako mocny kandydat do objęcia przywództwa po Xi Jinpingu, sekretarz Hu Chunhua odbył ważne wizyty zagraniczne w Izraelu, Irlandii i Wielkiej Brytanii. Hu rozmawiał z najwyższymi przedstawicielami rządów w Tel Awiwie (premier Netanjahu), Dublinie (premier Kenny) i Londynie (kanclerz skarbu Hammond) co pozwala snuć przypuszczenia o jego rosnącej pozycji przed XIX Zjazdem. W czerwcu Hu odwiedził również Tybet w którym budował swoją pozycję polityczną (podobnie jak Hu Jintao) oraz wspierany przez Guangdong w ramach chińskiego „janosikowego” Xinjiang, którego władze budują w Kaszgarze strefę ekonomiczną na wzór Shenzhen. Akcje Hu na politycznej giełdzie wzrosły w kwietniu br., kiedy Xi Jinping podsumował pozytywnie całokształt działań w Guangdongzie po XVIII Zjeździe KPCh, sygnalizując tym samym, że Hu prawdopodobnie awansuje do ścisłego Stałego Komitetu KC KPCh na jesiennym Zjeździe.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

